

អលើយ៉ា — លខេបួន

ភាពជាទាសករ

Jeff Pippenger

2023-10-01

សាក្សីរបស់អលើយ៉ាចាប់ផ្តើមនូវពេលវេលាគាត់ប្រកាសថា នឹងមិនមានភ័យខ្លាចឡើយ លើកលែងតែតាមពាក្យរបស់គាត់ ក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំកន្លះ។

លោកអលើយ៉ាជាជនទីសប្តិច ដល់មកពីពួកអ្នកស្រុកកាឡាង បានទទួលសុចរិតអាហារថ្ងៃរៀងៗថ្ងៃ ដូចជាព្រះយេស៊ូវជាព្រះនរោត្តមស្រីស្រស់ ដល់ខ្សែឈាមនៅចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះជន្មរបស់ប្រាកដមែន នោះនៅក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ នឹងគ្មានទឹកសន្តសើម ឬភ័យខ្លាចឡើយ លុះត្រាតែតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ។ ១ ពង្សាវតារក្នុងគ្រឹះ ១៧:១

រយៈពេលបីឆ្នាំកន្លះនោះ គំណាងឲ្យបុរសគ្រីស្ទស្រីស្រស់របស់ក្រុមជំនុំយ៉ាទីវា ចាប់ពីឆ្នាំ 538 រហូតដល់ឆ្នាំ 1798។ នៅឆ្នាំ 1798 នៅចុងបញ្ចប់នៃរយៈពេលវេលាសង្គ្រាម អលើយ៉ា ហៅអាហារបន្តនៅក្នុងក្រុង។

សាររបស់ទេវតាទីមួយបានប្រកាសអំពីម៉ោងនៃការជំនុំជម្រះរបស់ព្រះនៅថ្ងៃទី 22 ខែតុលា ឆ្នាំ 1844។ សាររបស់ទេវតាទីមួយ

គឺជាបទបញ្ជាដល់អាហារបន្តប្រមូលអ្វីស្រស់ស្អាតទាំងមូលមកកាន់ក្រុងក្រីស្ទ។

ហើយកាលណាអាហារបន្តប្រមូលអលើយ៉ា អាហារបន្តនិយាយទៅកាន់គាត់ថា៖ «តើអ្នកជាអ្នកដទៃនៅឲ្យអ្វីស្រស់ស្អាតលើកវិញ?» គាត់ក៏ឆ្លើយថា៖ «ខ្ញុំមិនបាននាំឲ្យអ្វីស្រស់ស្អាតលើកវិញទេ ប៉ុន្តែគឺអ្នក និងវង្សសត្វក្នុងឪពុករបស់អ្នកវិញ ដោយសារអ្នករាល់គ្នាបានបោះបង់ចោលបញ្ញត្តិទាំងឡាយរបស់ព្រះអម្ចាស់ ហើយអ្នកបានដើរតាមហាលទាំងឡាយ។ ឥឡូវនេះ ដូច្នេះ ចូរចាត់ចែងឲ្យបានល្អអ្វីស្រស់ស្អាតទាំងមូលមកឲ្យបាននៅក្នុងក្រុងក្រីស្ទ ព្រមទាំងពួកហោររបស់ហាលចំនួនបួនរយហាសិបនាក់ នឹងពួកហោររបស់ព្រះព្រឹក្សាចំនួនបួនរយនាក់ ដល់បរិក្ខេបនៃក្រុមរបស់យេស៊ូវ។ ដូច្នេះ អាហារបន្តចាត់ចែងឲ្យបានល្អអ្វីស្រស់ស្អាតទាំងមូល ហើយនិយាយថា៖ «តើអ្នករាល់គ្នានឹងសុទ្ធជឺរវាងគំនិតពីរដល់កាលណាទៀត? បើព្រះអម្ចាស់ជាព្រះ នោះចូរតាមព្រះអង្គចុះ; ប៉ុន្តែបើហាលវិញ នោះចូរតាមគាត់ចុះ»។ តែប្រែជាជនមិនឆ្លើយតាមសូម្បីតែមួយម៉ាត់។ ១ ពង្សាវតារក្នុងគ្រឹះ ១៨:១៧-២១។

អ្វីស្រស់ស្អាតទាំងមូលបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅក្នុងក្រុងក្រីស្ទ ក្នុងសម័យរបស់អលើយ៉ា ដល់កំណាងឲ្យបុរសគ្រីស្ទស្រីស្រស់របស់វិល្លៀម មីលល័រ ផងដែរ នៅពេលដែលក្រុមជំនុំទាំងបីនៃវិវរណៈ ជំពូក ៣ ត្រូវបានប្រមូលមកជាមួយគ្នា។ ក្រុមជំនុំដែលដើមឡើយបានរត់ចេញទៅក្នុងទីរោងចក្រនៅឆ្នាំ ៥៣៨ ដើម្បីបិទផ្ទះពីការបៀតបៀនរបស់យេស៊ូវ ដូចដែលត្រូវបានកំណត់ដោយក្រុមជំនុំឡើងវិញ បានចេញពីទីរោងចក្រមក

ជាជំនាន់ដដែលគួរឱ្យរលាយមុខនឹងសាររបស់អលើយ៉ា ដដែលតំណាងដោយវិល្លុលរៀម មីលុលីរ។
បន្ទាប់មក សត្វពិជនៃដីមានបរិកម្មាត់របស់វា ហើយលេចទឹកជំនន់នៃការបៀតបៀន
ដដែលមានគួរឱ្យបញ្ចូលនូវមកបុរាណនឹងនាង អស់រយៈពេលមួយពាន់ពីររយហុកសិបឆ្នាំ។

ហើយផងនៃដីមានជួយស្មុគ្រនោះ ហើយផងនៃដីមានបរិកម្មាត់របស់ខ្លួន
ហើយលេចទឹកជំនន់ដដែលនាគមានបញ្ចូលពេញពេញពីមាត់របស់វា។ វិវរណៈ 12:16។

ក្នុងទំនាយ «ការនិយាយរបស់ជាតិមួយ» មានន័យថា
ជាសកម្មភាពរបស់អាជ្ញាធរជនភ័យជំនិចបញ្ញត្តិ និងតុលាការរបស់ជាតិនោះ
ហើយនៅក្នុងឆ្នាំ 1789 សហរដ្ឋអាមេរិកមានបង្កើតឯកសារដ៏ទៃភាព
គឺរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ដោយហេតុនេះមានការពារសិទ្ធិ
និងសិទ្ធិភាពដដែលចាំបាច់
ដើម្បីបង្កើនការការពារពីការបៀតបៀនទាំងពីរដងចេញនានាអើប
និងពីការរំលោភក្នុងក្របខ័ណ្ឌនោះ។

«ការនិយាយរបស់ជាតិនោះ គឺជាសកម្មភាពរបស់អាជ្ញាធរនីតិបុព្វត្តិ
និងអាជ្ញាធរតុលាការរបស់វា»។ The Great Controversy, 443.

ក្នុងឆ្នាំ ១៧៨៩ មុនពេលគ្មានទំនាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកជានគរទីប្រាំមួយនៃទំនាយព្រះ
គម្ពីរចាប់ផ្តើមបន្តិច វាមាននិយាយដូចជាកូនចៀម
ប៉ុន្តែនៅពេលចាប់ផ្តើមអាទិត្យ វានឹងនិយាយដូចជានាគ។

ហើយខ្ញុំមានបញ្ជីសត្វសាហារាមួយទៀតឡើងមកពីផងនៃដី;
ហើយវាមានស្ថានភាពដូចជាកូនចៀម ហើយវានិយាយដូចជានាគ។ វិវរណៈ 13:11។

ការចាប់ផ្តើម និងការបញ្ចប់របស់សត្វទីពីរពីផងនៃដី
គួរឱ្យមានសម្គាល់ដោយការនិយាយរបស់វា។ នៅឆ្នាំ 1798
អាហាប៊ីមានហៅជនជាតិអ៊ីស្លាមដែលទាំងអស់មកកាន់កាប់កាប់កាប់
ជាកន្លែងដដែលអលើយ៉ានឹងដាក់ចេញនូវការសាកល្បងមួយ
ដើម្បីបញ្ជាក់ដល់អ្នកដទៃក្នុងកំពុងមើលថា តើព្រះនៃសហព្រះវិញ្ញាណ ឬព្រះរបស់យេស៊ូ
ជាព្រះពិត។ យេស៊ូមានហៅរបស់អាហាប៊ីចំនួនបួនរយហាសិបនាក់
និងហៅរបស់ព្រះពុទ្ធសាច់ចំនួនបួនរយនាក់។ ព្រះក្នុងក្រុមហាហា
ជាទេវតាបុរសមួយអង្គ ហើយព្រះក្នុងក្រុមអាសុត្យាត ជាទេវតាស្មុគ្រមួយអង្គ។

ហៅក្នុងក្រុមហាហាទាំងពីរបុរសនោះតំណាងឱ្យការរួមបញ្ចូលគ្នារវាងក្រុមជំនុំ និងរដ្ឋ
ពីព្រោះក្នុងពុទ្ធសាសនា កាលណាបុរស និងស្ត្រីគួរឱ្យមានតំណាងរួមគ្នា
នោះស្ត្រីតំណាងឱ្យក្រុមជំនុំ ហើយបុរសតំណាងឱ្យរដ្ឋ។
អលើយ៉ាគួរឱ្យមានលើសចំនួនប្រាំបីរយហាសិបទល់នឹងមុនាក់
ខណៈពេលដែលគាត់បុរសមុខនឹងការរួមបញ្ចូលដ៏មិនបរិសុទ្ធរវាងក្រុមជំនុំ និងរដ្ឋ
ដូចដែលគួរឱ្យមានតំណាងដោយព្រះក្នុងក្រុមស្ត្រី និងបុរស
ហើយក៏ដោយអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់អាហាប៊ី និងយេស៊ូដែលផងដែរ។ គួរឱ្យមានសម្គាល់
និងយេស៊ូអំពីក្រុមជំនុំ និងរដ្ឋ
តំណាងឱ្យសច្ចក្រឹត្យក្នុងស្ថានភាពនៃទូទៅសាធារណរដ្ឋ ហើយអាហាប៊ី
និងអាសុត្យាតតំណាងឱ្យសច្ចក្រឹត្យក្នុងស្ថានភាពនៃបុគ្គលិក។

បញ្ហាមាននោះគឺជាការគំរាមរបស់អលើយ៉ាងដែលបុរាណនិងសាសនាដែលពុករលួយ
ដែលត្រូវបានគំរាមដោយជំនឿនៃកូនៗវិវរណៈ ជំពូក ២។
អលើយ៉ាងគំរាមឲ្យបុគ្គលម្នាក់ ពីព្រោះនិយមន័យតម្លៃយុត្តិធម៌កុយ «បុគ្គលម្នាក់»
គឺជាអ្នកណាម្នាក់ដែលគំរាមបុរាណនិងសាសនា។
ការគំរាមរបស់អលើយ៉ាងគំរាមឲ្យការគំរាមបុរាណនិងការរួមបញ្ចូលគុណវិសាលភាពសាសនាចក្រ
និងរដ្ឋប
ដែលត្រូវបានសម្រេចឡើងដោយសម្តីនៃធម្មតាមិនបរិសុទ្ធជាមួយដដែលពុករលួយ
និងសាសនាចក្រមួយដែលពុករលួយ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំមានរឿងខុសៗបុរាណនិងអ្នក
ពីព្រោះអ្នកអនុញ្ញាតឲ្យសុភវិនិច្ឆ័យ គឺយសោបិល ដែលហៅខ្លួនឯងថាជាពុទ្ធសាសនា
បង្កើន និងលុបបំបាត់អ្នកបម្រើរបស់ខ្ញុំ ឲ្យបុរាណវិទូអំពីបុរាណសាសនាសិល្បៈ
និងបរិក្ខេបអាហារដែលបានរៀបចំដូច្នេះ។ ហើយខ្ញុំមានឲ្យនាងមានពេលវេលាសម្រាប់
រាប់ប្រើចិត្តពីអំពីបុរាណសាសនាសិល្បៈរបស់នាង ប៉ុន្តែនៅមិនបានប្រើចិត្តឡើយ។
មើលចុះ ខ្ញុំនឹងបោះនាងទៅលើគុរ
ហើយពួកអ្នកដែលប្រើចិត្តអំពីកំណើតជាមួយនាង
នឹងចូលទៅក្នុងសង្គមកុរទៅយ៉ាងធំ
លើកលែងតែពួកគេប្រើចិត្តពីអំពីរបស់ខ្លួន។ វិវរណៈ 2:20-22។

ការបរិក្ខេបគំរាមឲ្យសាសនាដែលអ្នកទទួលយក
ហើយសាសនាដែលបានរៀបចំដូច្នេះក្នុងក្រុងកុលាយ
គំរាមឲ្យគោលលទ្ធផលនៃសាសនាភូមិក
ដែលជានិមិត្តរូបដ៏ច្បាស់លាស់នៃការរៀបចំក្នុងក្រុងកុលាយដ៏គួរអប់រំខ្ពស់។ បុរាណ
ជាជនរបស់ព្រះក្នុងសម័យអនុធានាសាសនាមកទទួលយកគោលលទ្ធផលនៃសាសនា
នាមិនជឿព្រះរបស់សាសនាភូមិក ហើយជាពិសេស គឺការរៀបចំក្នុងក្រុងកុលាយ។

អំពីបុរាណសាសនាសិល្បៈគឺជាទំនាក់ទំនងខុសច្បាប់ ហើយក្នុងន័យទំនាយ
វាគំរាមឲ្យសាសនាខ្មែរដ៏បំផុតនៃអំពីរដ្ឋប្បវេណីមនុស្សព្រហ្មញ្ញមាត់
គឺការរួមបញ្ចូលគុណវិសាលភាពសាសនាចក្រ និងរដ្ឋប
អាហារដែលសុចរិតនៃកូនៗទំនាក់ទំនងខុសច្បាប់ជាមួយយសោបិល
ដុបិតក្នុងនាមជាសត្វចេនឆ័យសុរាស័យ
គាត់មិនត្រូវរៀបការជាមួយនាងម្នាក់ក្នុងស្ថានភាពសាសនាដទៃឡើយ។
ព្រះយស្មើបានកំណត់អត្តសញ្ញាណយ៉ូហាន ហាទីសុទ្ធ ថាជាអលើយ៉ា
ហើយយ៉ូហានក៏បានប្រឈមមុខនឹងទំនាក់ទំនងមិនបរិសុទ្ធដូចគ្នានោះដែរ
នៃពេលដែលគាត់បានស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាព ពីព្រោះបានរៀបការជាមួយហាម៉ាស
ជាភរិយារបស់បងប្អូនបុរសរបស់ខ្លួន។

ដុបិត ហាម៉ាសបានចាប់យ៉ូហាន ចងគាត់ ហើយដាក់គាត់ក្នុងគុក ដោយព្រះហម៉ាស
ជាបុរសធម៌ប្រកបដោយសីលធម៌ បុរសប្រកបដោយសីលធម៌។ ដុបិតយ៉ូហានបានទទួលគាត់ថា
«ការដែលទ្រង់យកនាងមកជូនជាបុរសនោះ មិនសូវតាមក្បួនវិន័យទេ»។ ម៉ាថាយ
14:3, 4.

ការប្រឈមមុខរបស់អលើយ៉ាជាមួយអាហារ និងយសោបិល
បានជួយបញ្ជាក់បញ្ជាក់នូវការប្រឈមមុខរបស់យ៉ូហានជាមួយហាម៉ាស និងហាម៉ាស ពីព្រោះទំនាក់
ទំនងទាំងពីរនោះសុទ្ធជាគំរាមឲ្យទំនាក់ទំនងមិនសូវច្បាប់រវាងក្រុមជំនុំ និងរដ្ឋប។

ជាមួយគ្នា ពួកគេតែងឲ្យសាររបស់អលើយ៉ានព្រឹកមួយសន្ធឹកមិនបួនពាន់
ដល់បុរេបុរសមុខនឹងអំណាចសម្តេចបាប (យេស៊ូគ្រីស្ទ និងហង្ស៊ីខាស)
ស្តេចទាំងដប់ដល់តំណាងឲ្យអង្គការសហបុរាណជាតិ (អាហាប់ និងហង្ស៊ីខាស)
និងសហរដ្ឋអាមេរិកដល់តំណាងឲ្យហាណូកុលដៃកុលាយ
(ហាណូកុលដៃកុលាយនៃកូនកាម៉ែល និងសាឡាម កូនស៊ីរីរបស់ហង្ស៊ីខាស)។

ការកំណត់បែបនាយនៃលើកនៃកម្រិត
រួមបញ្ចូលទាំងការការពាររដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសហរដ្ឋអាមេរិកដោយអលើយ៉ា
ដល់បានចងទុកជាផ្លូវការនូវគោលការណ៍នៃការបំបែកចេញពីគ្នារវាងសាសនាចក្រ
និងរដ្ឋ។

ហើយកាលអហាប់បានឃើញអលើយ៉ា នោះអហាប់មានព្រះបន្ទូលទៅគាត់ថា៖
«តើអ្នកជាអ្នកដល់នាំសេចក្តីរីករាយកលលើអីស្តារអលើឬ?» គាត់ឆ្លើយថា៖
«ខ្ញុំមិនបាននាំសេចក្តីរីករាយកលលើអីស្តារអលើទេ ប៉ុន្តែតើអ្នក
និងព្រះវង្សសន្តតិអ្នកកិញ
ដោយសារអ្នករាល់គ្នាបានបោះបង់ចោលបញ្ញត្តិទាំងឡាយរបស់ព្រះយេស៊ូ
ហើយអ្នកបានដើរតាមព្រះហលីមទាំងឡាយ»។ ១ ពង្សាវតារកុសត្វ ១៨:១៧, ១៨

រដ្ឋធម្មនុញ្ញមានកំណត់ថា ស្តេចទាំងពីរនៃសាធារណរដ្ឋបនីយម និងប្បត្តិសេតង់នីយម
នឹងតែងតែស្ថិតនៅដាច់ពីគ្នាទៅវិញទៅមក។ ប៉ុន្តែ ព្រះគម្ពីរវិវរណៈបញ្ជាក់ថា
នៅពេលដែលសហរដ្ឋអាមេរិកនិយាយដូចជានាគនោះទីបំផុត នោះវានឹងផ្ទុះផ្ទុះចុះនោះ
នៅពេលដែលក្រុមជំនុំកុបតសាសនានៃសហរដ្ឋអាមេរិកកាន់កាប់អំណាច
ហើយរួមផ្សំជាមួយរដ្ឋហាហិហាលកុបត។

«ប៉ុន្តែ តើ “រូបសំណាកថ្មីយសត្វ” នោះជាអ្វី?
ហើយតើវានឹងត្រូវបង្កើតឡើងយ៉ាងដូចម្តេច?
រូបសំណាកនោះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសត្វមានស្តេចនៃពិរ
ហើយជាប្រធានរូបសំណាកថ្មីយសត្វ។ វាក៏ត្រូវបានហៅថា រូបសំណាករបស់សត្វផងដែរ។ ដូចនេះ
ដើម្បីឲ្យយល់បានដឹងថា រូបសំណាកនោះមានលក្ខណៈដូចម្តេច
និងតើវានឹងត្រូវបង្កើតឡើងយ៉ាងដូចម្តេច
នោះយើងត្រូវសិក្សាអំពីលក្ខណៈពិសេសរបស់សត្វនោះផ្ទាល់ គឺសម្តេចបាប។»

«នៅពេលដែលក្រុមជំនុំដើមមានកុលាយជាពុករលួយ
ដោយងាកចេញពីភាពសាមញ្ញនៃដំណឹងល្អ
ហើយទទួលយកពិធីនិងទំនៀមទម្លាប់របស់សាសនាសា
នាងមានហត់បង់ព្រះវិញ្ញាណ និងព្រះចេស្តានព្រះ;
ហើយដើម្បីគ្រប់គ្រងមនសិការរបស់បុរាណជន នាងមានសុវត្ថិភាពការគាំទ្រពីអំណាច世俗។
លទ្ធផលគឺសម្តេចបាបភាព ជាក្រុមជំនុំមួយដល់គ្រប់គ្រងអំណាចរបស់រដ្ឋ
ហើយបុរេវិវរណៈដើម្បីជំរុញគោលបំណងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់នាង
ជាពិសេសម្យ៉ាងការផ្គត់ផ្គង់ទៅ «សាសនាខុសឆ្គង»។
ដើម្បីឲ្យយល់សហរដ្ឋអាមេរិកបង្កើតប្រសិនបើសាហាវ
អំណាចសាសនាត្រូវតែគ្រប់គ្រងរដ្ឋហាហិហាលស៊ីវិលយ៉ាងដូចនេះ
ដល់អំណាចរបស់រដ្ឋក៏នឹងត្រូវបានក្រុមជំនុំប្តូរឱ្យស្របផងដែរ
ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់នាង»។ The Great Controversy, 443.

អលើយ៉ានៅលើក្នុងកាមលៃ មានកំណាងដល់កិច្ចការរបស់ពួកមីលុលវិញយក
ហើយពួកមីលុលវិញយកត្រូវបានបង្កើតឡើងជាហោរាពិត
ប្រៀបធៀបនឹងអនុកថាវាឡាយដល់ទើបតែចេញផុតពីឥទ្ធិពលរបស់កាតូលិក
ប៉ុន្តែដោយសារការបដិសេធពលនៃទេវតាទីមួយរបស់ពួកគេ
ពួកគេបានជួបនឹងការបង្កើតឡើងវិញ។ ដូច្នេះ សាររបស់ទេវតាទីពីរនៅនិទាយដូរ
ឆ្នាំ 1844
មានខ្លឹមសារជាការកំណត់សម្គាល់និយាយប្រកាសស្តីពីទំនាញជាតិរបស់ហាប៊ីឡូន
ហើយកំណត់ពួកមីលុលវិញយកថាជាស្ថានដែលប្រកាសស្តីពីតុលាការ។

នៅពេលព្រះជាម្ចាស់បាននាំអ៊ីស្រាអែលប្រឆាំងនឹងព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធប្រឆាំងនឹងអេហ្សីប
ហើយឆ្លងកាត់ទឹកសមុទ្រក្រហម
ព្រះអង្គបានចាប់ផ្តើមដំណើរការនៃការសាកល្បងជាបន្តបន្ទាប់មួយ
ដល់បានចាប់ផ្តើមដោយការសាកល្បងអំពីម៉ាណាពីស្ថានសួគ៌។

«ពន្លឺដល់បានកើនសន្តិសុខសម័យកាលអតីតកំពុងភ្លឺចាំងមកលើយើង។
កំណត់ត្រានៃការគូលចេញរបស់អ៊ីស្រាអែល
ត្រូវបានរក្សាទុកសម្រាប់ការបំភ្លឺរបស់យើង។ នៅក្នុងសម័យនេះ
ព្រះបានដាក់ព្រះហស្តរបស់ទ្រង់
ដើម្បីប្រមូលមនុស្សមួយប្រជាជនមកឲ្យទ្រង់ពីគ្រប់ជាតិសាសន៍ គ្រប់វង្សសត្វកូល
និងគ្រប់ភាសា។ ក្នុងចលនាការយ៉ាងមកវិញ
ទ្រង់បានប្រព្រឹត្តការសម្រាប់មរតករបស់ទ្រង់
ដូចដែលទ្រង់បានប្រព្រឹត្តការសម្រាប់ជនជាតិអ៊ីស្រាអែល
ក្នុងការនាំពួកគេចេញពីអេហ្សីប។ ក្នុងការខកចិត្តយ៉ាងធំឆ្នាំ 1844
សេចក្តីជំនឿរបស់បុរាណសាស្ត្ររបស់ទ្រង់ ត្រូវបានសាកល្បង
ដូចជាសេចក្តីជំនឿរបស់ពួកហាប៊ីនៃសមុទ្រក្រហមដដែល»។ Testimonies, volume 8, 115,
116.

ការខកចិត្តនៅថ្ងៃទី ២២ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៨៤៤
បាននាំឲ្យមានការយល់ដឹងអំពីទិសដៅនៃស្ថានសួគ៌
ដល់បន្ទាប់មកបានដាក់បង្ហាញការសាកល្បងអំពីថ្ងៃសប្តិច្ឆន្ទៈ ដូចជាការសាកល្បងអំពីម៉ា
ណាបានគូលយាងលើកដំបូងនៃវិធីការសាកល្បងដប់បុរាណសម្រាប់អ៊ីស្រាអែលបុរាណ។

«ព្រះអម្ចាស់បានប្រទានឲ្យខ្ញុំនូវសុភមង្គលៈដូចតទៅនេះនៅឆ្នាំ 1847
ខណៈដែលបងប្អូនទាំងឡាយបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅថ្ងៃសប្តិច្ឆន្ទៈ ក្នុងក្រុង Topsham
រដ្ឋ Maine។»

«យើងមានអារម្មណ៍ថា មានវិញ្ញាណនៃការអធិស្ឋានដ៏អស្ចារ្យមួយ។
ហើយខណៈដែលយើងកំពុងអធិស្ឋាន
នោះព្រះវិញ្ញាណបរិសុទ្ធបានយ៉ាងចុះមកលើយើង។
យើងមានសេចក្តីអំណរយ៉ាងខ្ពស់។ មិនយូរប៉ុន្មាន
ខ្ញុំបានបាត់បង់ការយល់ដឹងចំពោះអ្វីៗនៅលើផែនដី
ហើយត្រូវបានគ្របដណ្តប់នៅក្នុងនិមិត្តអំពីសិរីល្អរបស់ព្រះ។
ខ្ញុំបានឃើញទេវតាមួយអង្គហោះមករកខ្ញុំដោយលឿនយ៉ាងខ្ពស់។
ទេវតានោះបាននាំខ្ញុំចេញពីផែនដីទៅកាន់ទីក្រុងបរិសុទ្ធដោយឆាប់រហ័ស។
នៅក្នុងទីក្រុងនោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះវិញ្ញាណមួយ ដល់ខ្ញុំបានចូលទៅក្នុងនោះ។

ខ្ញុំបាទឆ្ងល់កាត់ទុករម្ងាយ មុននឹងខ្ញុំមកដល់វាដដែលនិមួយៗ
វាដដែលនោះគួរឲ្យមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ ហើយខ្ញុំបាទឆ្ងល់ចូលទៅក្នុងទីបរិសុទ្ធ។
នោះទីនោះ ខ្ញុំបាទឃើញអាសនៈគួរឲ្យរម្ងាប់ បុរេបដិសេធចង្កៀងបុរាណ
និងក្នុងលំហនៃបំណងតម្រូវនៃលើសនោះ។
បន្ទាប់ពីបានគយគន់សិរិលុអន្តរិក្សទីបរិសុទ្ធហើយ ព្រះយស្សីមានលក្ខណៈវាងវង់និព្វាន
ហើយខ្ញុំបាទឆ្ងល់ចូលទៅក្នុងទីបរិសុទ្ធបំផុត។»

«នោះក្នុងទីបរិសុទ្ធបំផុត ខ្ញុំបាទឃើញហិបបូរណៈ; លើកំពូល
និងជុំវិញផ្សេងៗរបស់វាជាមាសសុទ្ធបំផុត។ នោះចុងនីមួយៗនៃហិប
មានច្រូបដ៏ល្អអប្បបរមា ដោយសុលាបរបស់វាស្ថិតសន្តិសុខលើហិបនោះ។
មុខរបស់ពួកវាបែបចូលរកគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយពួកវាសម្លឹងចុះគ្នាទៅមក។
នោះចុងនោះទៅតាមទាំងនោះ មានកុមារម្នាក់មាសមួយ។ លើសពីហិប
ក្នុងកន្លែងនៃដៃទៅតាម មានសិរិលុអន្តរិក្សដៃចង្កៀងយ៉ាងខ្ពស់បំផុត
ដដែលមើលទៅដូចជាបល្ល័ង្កមួយ ជាទីដៃព្រះទ្រង់គង់នោះ។
ព្រះយស្សីទ្រង់ឈរនៅក្នុងហិប
ហើយកាលដែលសេចក្តីអធិស្ឋានរបស់ពួកបរិសុទ្ធច្បាស់មកដល់ទ្រង់
នោះគួរឲ្យរម្ងាប់ក្នុងកុមារម្នាក់មាសមួយបាត់បង់ផ្សេងៗ ហើយទ្រង់មានច្បាស់សេចក្តី
អធិស្ឋានរបស់ពួកគេជាមួយនឹងផ្សេងៗគ្នាគួរឲ្យរម្ងាប់នោះដល់ព្រះបិតារបស់ទ្រង់។
នោះក្នុងហិបនោះ មានកុមារមាសដៃផ្សេងៗមាណ
ដំបងរបស់អធិស្ឋាននៃបាត់បង់ផ្សេងៗ
និងបន្ទះថ្មទាំងពីរដែលបត់ចូលគ្នាដូចជាសៀវភៅមួយ។ ព្រះយស្សីទ្រង់មានបរិក្ខារ
ហើយខ្ញុំបាទឃើញបញ្ញត្តិទាំងដប់
ដែលមានសរសេរនោះលើដៃព្រះយស្សីនោះ។ នោះលើបន្ទះមួយ មានបួន
បន្ទះមួយទៀតមានបុរាណមួយ។
បញ្ញត្តិបួននោះលើបន្ទះនីមួយៗលើចង្កៀងជាងបញ្ញត្តិបុរាណមួយទៀត។
ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិទីបួន គឺបញ្ញត្តិអំពីថ្មដែលបុរេបដិសេធនៃលើសពីពួកវាទាំងអស់;
ដុំថ្មដែលបុរេបដិសេធគួរឲ្យមានក្រុមទុក្ខកាន់កុសា
ដើម្បីលើកកិត្តិយសព្រះនាមបរិសុទ្ធរបស់ព្រះ។
ថ្មដែលបុរេបដិសេធមើលើនោះផ្សេងៗនោះ—មានរង្វង់សិរិលុអន្តរិក្សទាំងស្រុង។
ខ្ញុំបាទឃើញថា បញ្ញត្តិអំពីថ្មដែលបុរេបដិសេធគួរឲ្យមានក្រុមកាន់ជាប់លើលើក្រុមនោះ។
បរិក្ខារគួរឲ្យមានកាន់ជាប់ នោះបញ្ញត្តិបុរាណទៀតក៏ដូចនោះដែរ;
ហើយយើងក៏មានសក្តានុពលនឹងបំពេញបញ្ញត្តិទាំងអស់នោះ
ដូចជាបំពេញបញ្ញត្តិទីបួនដែរ។ ខ្ញុំបាទឃើញថា
ព្រះមិនមានផ្សេងៗបុរេថ្មដែលបុរេបដិសេធនៃលើក្រុមនោះឡើយ។
ប៉ុន្តែសេចក្តីចង់បំពេញផ្សេងៗបុរេថ្មដែលបុរេបដិសេធនៃលើក្រុមនោះឡើយ;
ដុំថ្មគាត់គួរឲ្យផ្សេងៗបុរេថ្ម និងក្រុមនីមួយៗ» Early Writings, 32.

នៅពេលដែលពួកប្បត្តិស្ថិតមានចេញពីយុគដ៏តូចនៃឆ្នាំ 1798
ហើយព្រះគម្ភីរដានីយ៍គួរឲ្យមានលក្ខណៈត្រួតត្រា
នគរទីបុរាណនៃព្រះបន្ទូលទំនាយក្នុងព្រះគម្ភីរ
គឺសក្តិសុភមង្គលនៃឡើងពីជនដ៏ក្នុងវិរាណៈ ជំពូក 13
បានចាប់ផ្តើមដំណើររបស់វាតាមបុរេគតិសាស្ត្រទំនាយ។
លទ្ធផលប្បត្តិស្ថិតគួរឲ្យមានលក្ខណៈត្រួតត្រាបរិសុទ្ធដែលហៅថា
ព្រះគម្ភីរបរិសុទ្ធ

ហើយចង្អៀតនៃជាកូនាកងរាជបន្ទុក ឯមុបបន្ទុកសារព្រមាធនៈទូទាំងបណ្តោយ

និងទទឹងនៃនៃដី»។ Testimonies, volume 5, 455.

ការព្យាបាលដល់ស្រូវមានប្រសិទ្ធភាពដោយអស់អ្នកដល់ស្រូវមានកំណត់អត្តសញ្ញាណថាជាអ្នក
កុកកិច្ចការនៃការងារទាំងពីរ គឺប្រឆាំងនឹងការទទួលយកសញ្ញាប័ណ្ណរបស់សាសនាភូមិក។

ការគំរាមទោះគឺប្រឆាំងនឹងទំនាក់ទំនងខុសច្បាប់របស់អាហាប់ និងយសោបិល

ហើយស្រូវមានតំណាងដោយអលើយ៉ានៅលើក្នុងកម្រិតណាមួយ។

ការប្រទានការងារថ្មីទាំងពីរនៅក្នុងសីលធម៌

បានជាគំរូនៃការប្រទានការងារក្នុងការកំណត់ទាំងពីររបស់ហាហាគុក ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រពិធីឆ្នាំ 1842

ដល់ 1849។ ការងារទាំងពីររបស់ហាហាគុក

គឺជានិមិត្តរូបនៃការងារទាំងពីរនៃសញ្ញាសម្ព័ន្ធជរាងព្យាបាល

និងប្រជាជនប្រកួតស្ដេចរបស់ទ្រង់។ ការបដិសេធការងារទាំងនោះ

នឹងដូចគ្នានឹងអីស្រាអលើបុរាណបដិសេធក្រិក្យវិន័យរបស់ព្យាបាល។

ពួកមីល្លីយ៉ាតមានចូលទៅក្នុងទីបរិសុទ្ធចប់ផុត ហើយមានទទួលបានលិខិតចុងសែប្រាំបី
ប៉ុន្តែដំណើរការសាកល្បងនៅមិនទាន់បានបញ្ចប់នៅឡើយ។

នៅពេលដែលគ្មាននោះ

សុំនែនសាធារណរដ្ឋបន្ថែមកំពុងឆ្លងកាត់ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ស្មុគស្មាញនៃនោះផងដែរ។

ហើយសុំនែនទាំងពីរនឹងឈានដល់ចំណុចសំខាន់មួយក្នុងការដើរតួនាទីរបស់ពួកវានៅឆ្នាំ
1863។

សាររបស់អលើយ៉ាបស់មីឡីមានបង្កកើតដំណើរការសម្រាកឱ្យបរិសុទ្ធជាបន្តបន្ទាប់មួយ

ដោយមានគោលបំណងដល់មានកំណត់សម្រាប់បង្កកើតសុំនែនប្រកួតស្ដេច

ហើយនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដូចគ្នានោះ សុំនែនសាធារណរដ្ឋបន្ថែមកំណត់ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរ

ការអភិវឌ្ឍន៍នយោបាយជាបន្តបន្ទាប់មួយផងដែរ។

សុំនែនទាំងពីរស្ថិតនៅលើសក្រឹតសាហាវពីជនដ៏តម្លៃ ដូចនេះពួកវាស្រដៀងនឹងទៅជាឯក

ភាពគ្នាគ្នាតាមរយៈប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងមូលរបស់សក្រឹតសាហាវពីជនដ៏នោះ។

លក្ខខណៈព្យាបាលដំបូងនៃសុំនែនសាធារណរដ្ឋរបស់សក្រឹតពីដី

គឺសកម្មភាពនៃការនិយាយឱ្យរដ្ឋប្រជាជនឮចូលជាធរមាននៅឆ្នាំ 1789។ នៅឆ្នាំ

1798 (ពេលវេលាចុងបញ្ចប់ នៅពេលដែលសង្គ្រាមរវាងនាយសិប្បករនៃស្រូវមានប្រសិទ្ធភាព)

សក្រឹតពីដីនឹងនិយាយជាលើកដំបូង ក្នុងនាមជានគរទីប្រាំមួយនៃព្យាបាលព្យាបាលគម្ពីរ។ ឆ្នាំ

1798 គឺជាការចាប់ផ្តើមនៃសហរដ្ឋអាមេរិក

ក្នុងនាមជានគរទីប្រាំមួយនៃព្យាបាលព្យាបាលគម្ពីរ

ហើយការនិយាយដល់មានកើតឡើងនូវដើមប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់សក្រឹតពីដីក្នុងឆ្នាំ

1798 នឹងជាគំរូបង្ហាញជាមុនអំពីពេលវេលាដែលនគរទីប្រាំមួយនឹងនិយាយ

ហើយពេលនោះស្រូវមានតំណាងថាជាសំឡេងរបស់នាគ។ នៅពេលយើងពិចារណាអំពីច្បាប់ដ

លើស្រូវមានអនុម័តដោយសុំនែនសាធារណរដ្ឋនៃសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ 1798 យើង

គួររំលឹកថានឹងយើងការកំណត់ជាមុននៃច្បាប់ទាំងឡាយដែលនឹងស្រូវមានអនុម័តគ្នាជាប់ជាមួយ

នឹងច្បាប់ចុងអាទិត្យ នៅពេលសហរដ្ឋអាមេរិកនិយាយដូចជានាគ។

នៅពេលយើងពិចារណាច្បាប់ទាំងបួនខាងក្រោមនេះ សូមសួរខ្លួនឯងថា

តើច្បាប់ទាំងបួនដែលមានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ 1798 មានហត្ថលេខាព្យាបាលនៃអាល់ហ្សា

និង អូមហ្កេតា ដែរឬទេ?

នា ១៧ ឆ្នាំ 1798 សហរដ្ឋអាមេរិកបានអនុម័តច្បាប់សំខាន់ៗជាច្រើន
ដែលត្រូវបានស្នើសុំថាជា Alien and Sedition Acts។ ច្បាប់ទាំងនេះជាសំណុំច្បាប់ចំនួនបួន
ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយសភាដ្ឋានស្តីពីការគ្រប់គ្រងរបស់គណបក្សស Federalist
ហើយត្រូវបានប្រធានាធិបតី John Adams ប្រធានាធិបតីទីពីរនៃសហរដ្ឋអាមេរិក
និងជាអតីតអនុប្រធានាធិបតីរបស់ George Washington
ចុះហត្ថលេខាឲ្យមានអានុភាពជាច្បាប់។

ច្បាប់ស្តីពីការផ្តាច់សញ្ជាតិ៖
ច្បាប់នេះបានពន្យាររយៈពេលតម្រូវឱ្យស្ថានភាពនៃសម្រាប់ជនអន្តោប្រវេសន៍
ដើម្បីកុំឲ្យជាពលរដ្ឋសហរដ្ឋអាមេរិក ពី ៥ ឆ្នាំ ទៅជា ១៤ ឆ្នាំ។ វាបានគោលបំណង
រកមុខដើម្បីទប់ស្កាត់ទុច្ចរិតពលរដ្ឋអន្តោប្រវេសន៍ដែលទើបមកដល់
ដែលជាញឹកញាប់ស្ថិតនៅក្នុងជួរគាំទ្រគណបក្សសហរដ្ឋ
គឺគណបក្សសហរដ្ឋជាតិប្រយោជន៍-សាធារណរដ្ឋ។

ច្បាប់អំពីជនបរទេសជាមិត្តភក្តិ៖
ច្បាប់នេះបានផ្តាច់សិទ្ធិអំណាចដល់ប្រធានាធិបតីឱ្យនិរទេសជនដែលមិនមែនជាពលរដ្ឋ
ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការគំរាមកំហែងដល់សន្តិសុខរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក
ក្នុងអំឡុងពេលសន្តិភាព។ វាបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រធានាធិបតីឃុំខ្លួន
និងនិរទេសជនណាដែលមិនមែនជាពលរដ្ឋ ដែលលោកចាត់ទុកថាមានគួរឲ្យបារម្ភ។

ច្បាប់ស្តីពីសក្ខីបរទេស៖ ច្បាប់នេះបានកំណត់ឲ្យមានការចាប់ខ្លួន ការឃុំឃាំង
និងការបណ្តេញចេញពីប្រទេស
ចំពោះពលរដ្ឋបរទេសដែលកំពុងស្ថិតក្នុងសង្គ្រាមជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក។
វាត្រូវបានអនុម័តជាវិធានការប្រុងប្រយ័ត្នមួយ ក្នុងបរិយាកាសគ្រោះថ្នាក់នៃចុងទសវត្សរ៍
1790។

ច្បាប់ស្តីពីការញុះញង់បះបង្គោល៖
នេះគឺជាច្បាប់ដែលបង្កឲ្យមានការជជែកវិវាទខ្លាំងបំផុតក្នុងចំណោម Alien and
Sedition Acts។ វាបានកំណត់ឲ្យមានការបោះពុម្ពផ្សាយសំណេរ «មិនពិត បង្កការរឿងអាស្រូវ
និងដោយចេតនាអាក្រក់» ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាល ឬមនុស្សរបស់រដ្ឋាភិបាល
ដោយមានគោលបំណងបង្កឧបកិច្ចការសរសេររបស់ពួកគេ
ឬផ្សព្វផ្សាយពួកគេស្តីពីក្នុងភាពអាប្បិទកិច្ចការសរសេរ កុំឲ្យជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។
អ្នករិះគន់បានយល់ឃើញថា
នេះជាការរារាំងសេរីភាពដោយផ្ទាល់លើសិទ្ធិសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ និងសារព័ត៌មាន។

ច្បាប់ជនបរទេស និងច្បាប់ប្រឆាំងរដ្ឋប្បវេណីអំណាច
បានបង្កឲ្យមានការជជែកវិវាទយ៉ាងខ្លាំង
និងនាំឲ្យមានការប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងពីគណបក្សសហរដ្ឋជាតិប្រយោជន៍-សាធារណរដ្ឋនិយម
ដែលជឿថាច្បាប់ទាំងនេះបានរំលោភសិទ្ធិមូលដ្ឋានតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
និងមានគោលដៅទៅលើគណបក្សសន្តិសុខរបស់ពួកគេ។ ពួកគេបានអះអាងថា
ច្បាប់ទាំងនេះជាការរំលោភលើសិទ្ធិមូលដ្ឋាន ដែលការពារសិទ្ធិសេរីភាពនៃការនិយាយ
និងសារព័ត៌មាន។ នៅទីបំផុត
ច្បាប់ទាំងនេះបានដើរតួនាទីមួយក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ 1800 នៅពេលដែល Thomas
Jefferson

និងគណបក្សសហប្រជាជាតិបតយ្យ-សាធារណរដ្ឋបន្តនិយមមានឈ្មោះតំណែងប្រធានាធិបតី និងសភា ដដែលនាំឲ្យមានការលុបចោលច្បាប់ប្រឆាំងរដ្ឋប្រហារ។

គណបក្សសហប្រជាជាតិបតយ្យ-សាធារណរដ្ឋបន្តបានជឿថា ច្បាប់ទាំងនេះរំលោភលើសិទ្ធិមូលដ្ឋានដដែលរដ្ឋប្រហារនុញ្ញាតឲ្យមានការពារ ហើយពួកគេក៏បានជឿផងដែរថា ច្បាប់ទាំងនេះកំពុងមានគោលដៅប្រឆាំងនឹងគណបក្សនយោបាយដដែលប្រឆាំង។ ការពិតដដែលថា ច្បាប់ទាំងនេះត្រូវបានលុបចោល ឬផុតសុពលភាពនៅពេលក្រោយ មិនមានសារៈសំខាន់ឡើយ ព្រោះ អាល់ហ្សា និង អូមហ្កេតា បង្ហាញទីបញ្ចប់ដោយទីចាប់ផ្តើម។ នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដដែលច្បាប់ទាំងនេះត្រូវបានអនុម័ត ឬ “បាននិយាយ” ឲ្យកុលាយជាច្បាប់ គណបក្សសហព័ន្ធនិយមត្រូវបានប្រឆាំងដោយគណបក្សមួយដដែលហៅថា ប្រជាជាតិបតយ្យ-សាធារណរដ្ឋ។ ការវិវត្តរបស់គណបក្សសហប្រជាជាតិបតយ្យ-សាធារណរដ្ឋ នៅទីបំផុតបង្កើតឲ្យមានគណបក្សសាធារណរដ្ឋ។ ជាគណបក្សនយោបាយមួយដដែល វាប្រឈមនឹងគុណភាពមួយដដែលដោយផ្អែកលើជំហរប្រឆាំងទៅសភា។

អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រកំណត់ថា ឆ្នាំ 1863 ជាចំណុចកណ្តាលពិតប្រាកដនៃឧត្តរាស្រ័យ ជាសង្គ្រាមមួយដដែលមានមូលដ្ឋានលើបញ្ហាទោសភាព។ ឆ្នាំ 1863 ក៏ជាសញ្ញាសម្គាល់មួយសម្រាប់អ្នកកាន់ទង់ស្តង់ដារថ្មីនៃស្ថានភាពស្មើគ្នាផងដែរ ដដែលនៅពេលនោះមានបដិសេធនូវពលរដ្ឋលោកដំបូងដដែលទេសាភិបាលប្រទានដល់មីល្ល រី (ទំនាយអំពី «ប្រាំពីរដង» ពី លីវីនីយ ជំពូក 26)។ តើអាចគ្រាន់តែជាការចង្អុលសាមញ្ញមួយ ដដែលទំនាយអំពីប្រាំពីរដងនេះកើតស្តីពីមូលដ្ឋាននៃក្រឹត្យវិន័យស្តីពីទោសភាព ដដែលបានកំណត់ទុកក្នុងជំពូកមុននៃ លីវីនីយ? «បណ្តាសា» ដដែលត្រូវបានសម្គាល់ដោយ «ប្រាំពីរដង» គឺជាព្រះបន្ទូលសន្យាថា ប្រសិនបើក្រឹត្យវិន័យនៃសម្ព័ន្ធមត្រូវបានជំពូក 25 ត្រូវបានមិនគោរព នោះអីស្រាអែលនឹងបញ្ចប់ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនដោយគ្រប់គ្រងទៅក្នុងទោសភាពវិញ ដដែលខ្លួនបានត្រូវនាំចេញពីទីនោះ នៅពេលវាបានចាប់ផ្តើមដំណើររបស់ខ្លួននៅសមុទ្រក្រហម។

ចាប់ពីឆ្នាំ 1798 ដល់ឆ្នាំ 1863 គណបក្សនយោបាយដដែលជាគណបក្ស Democratic-Republican មានឆ្នូលកាត់ការសម្ភាស ឬការរុញជួយជាបន្តបន្ទាប់មួយសិរី។ ចាប់ពីឆ្នាំ 1798 តទៅ ហើយជាពិសេសចាប់ពីថ្ងៃទី 11 ខែសីហា ឆ្នាំ 1840 តទៅរហូតដល់ឆ្នាំ 1863 ចលនា Millerite មានឆ្នូលកាត់ការសម្ភាស និងការរុញជួយជាបន្តបន្ទាប់មួយសិរី។

គណបក្សសហប្រជាជាតិបតយ្យ-សាធារណរដ្ឋ ដដែលជាគណបក្សនយោបាយដំបូងមួយនៅសហរដ្ឋអាមេរិក មិនបានប្រកែកនយោបាយផ្ទាល់ទៅជាគណបក្សសាធារណរដ្ឋទំនើប ដូចដដែលវាមានស្រាប់នៅសព្វថ្ងៃនេះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វាបានឆ្នូលកាត់ការផ្តល់បុន្ន និងការបកែច្នៃជាបន្តបន្ទាប់តាមកាលកំណត់ ដដែលនៅទីបំផុតនាំទៅដល់ការបង្កើតគណបក្សនយោបាយខុសគ្នាជាច្រើន មុនពេលការលេចឡើងនៃគណបក្សសាធារណរដ្ឋ។

គណបក្សសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ-សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ ដែលជាញឹកញាប់ត្រូវបានគេដាក់ជាមួយនឹង Thomas Jefferson និង James Madison ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅចុងសតវត្សទី១៨ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងគណបក្សសហព័ន្ធទី១។

ក្រុមប្រជាធិបតេយ្យ-សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យគាំទ្រការបកស្រាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញយ៉ាងតឹងរ៉ឹង និងសិទ្ធិរបស់រដ្ឋប្រឆាំងនឹងផលប្រយោជន៍រដ្ឋាភិបាល។

នោះជាយ៉ាងណា នៅទសវត្សរ៍ 1820 គណបក្ស Democratic-Republican បានចាប់ផ្តើមបែកបាក់តាមបន្ទាត់តំបន់ និងមនោគមវិជ្ជា។ ការបែកបាក់សំខាន់បំផុតបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងសម័យ Era of Good Feelings (1817-1825)

នៅពេលដែលមានការខ្វះខាតការប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងចំពោះប្រធានាធិបតីភាពរបស់ James Monroe។ រយៈពេលនៃភាពស្ងប់ស្ងាត់ផ្ទៃក្នុងនៃយោធន៍បានបង្កើនការផ្តល់ការគាំទ្រដល់គណបក្ស Democratic-Republican។ នៅទីបំផុត គណបក្សនេះបានបែកចេញជាបក្សពួកជាច្រើន ហើយបានវិវត្តទៅជាក្រុមនយោបាយដូចខាងក្រោម៖

គណបក្សសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ៖ អ្នកគាំទ្ររបស់ អ័នឌ្រូ ជាក់ស្កន ដែលបានក្លាយជាប្រធានាធិបតីទី៧ នៅឆ្នាំ 1829 បានបង្កើតគណបក្សសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ។ ប្រជាធិបតេយ្យនិយមតាមបែបជាក់ស្កន បានគាំទ្រសាខាបុរាណបូរណ៍ដ៏រឹងមាំ ការពង្រីកទៅទិសខាងលិច និងសិទ្ធិបោះឆ្នោតដល់ទូលំទូលាយជាងមុនសម្រាប់បុរសស្បែកស្កែ។

គណបក្សសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ៖ គណបក្សនេះបានកើតឡើងជាការឆ្លើយតបចំពោះអាណត្តិប្រធានាធិបតីរបស់ Andrew Jackson ហើយក្រុមនយោបាយនេះបានបញ្ចូលជាមួយក្រុមនានាដែលប្រឆាំងនឹង Jackson ដើម្បីក្លាយជា គណបក្ស Whig។ ជាទូទៅ គណបក្សសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យគាំទ្រច្រើនជាងចំពោះរដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធដ៏រឹងមាំ និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច។

គណបក្សសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យម៉ាស៊ុន៖ នេះជាគណបក្សនយោបាយមួយដែលមានអាយុកាលខ្លី បានលេចឡើងនៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ 1820 ជាមុនបង្កើតក្រុមចំពោះការព្យាយាមកំណត់ទីតាំងពលរដ្ឋសមាគមម៉ាស៊ុនសម្ងាត់។ វាបានទទួលយកអតីតសមាជិកខ្លះនៃគណបក្សសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ-សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ។

គណបក្ស Whig៖ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅទសវត្សរ៍ 1830 គណបក្ស Whig រួមមានអតីតសមាជិកគណបក្ស National Republicans សមាជិកក្រុម Anti-Masons និងក្រុមប្រឆាំងផ្សេងៗទៀត។ ពួកគេត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈដោយការប្រឆាំងនឹងគោលនយោបាយបែប Jacksonian ការគាំទ្ររដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធដ៏រឹងមាំ និងការលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍន៍កែសម្រួលសហគមន៍ និងសេដ្ឋកិច្ច។

គណបក្សសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យទំនើបត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ 1850 ជាការឆ្លើយតបដល់ការផ្ទុះឡើងនៃការគំរាមកំហែងដល់សិទ្ធិរាងកាយរបស់ស្ត្រី និងសិទ្ធិស្វាមីភាព។ វាបានទាក់ទាញអតីតសមាជិកគណបក្ស Whig ពួកប្រជាធិបតេយ្យប្រឆាំងទៅនឹងសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ Free Soil

និងអ្នកដទៃទៀតដែលប្រឆាំងនឹងការពង្រីកទាសភាពចូលទៅក្នុងដងនៃដីថ្មីៗ។
បកេខជនបុរាណាធិបតីដំបូងរបស់គណបក្សសាធារណរដ្ឋប គឺ John C. Fremont
បានឈរឈ្មោះក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ 1856
ហើយបកេខជនដំបូងរបស់គណបក្សសង្គមលទ្ធផលបានជោគជ័យ គឺ Abraham Lincoln
ត្រូវបានជ្រើសតាំងនៅឆ្នាំ 1860។ ដូច្នេះ គណបក្សសាធារណរដ្ឋបបានកើតឡើងដោយ
ឡើងក្រោយពីបុរាណាធិបតីបុរាណាធិបតីបុរាណាធិបតី-សាធារណរដ្ឋប ហើយមានគន្លងអភិវឌ្ឍន៍ដាច់
ដោយឡែកមួយនៅក្នុងបុរាណាធិបតីសាស្ត្រនយោបាយអាមេរិក។

នៅឆ្នាំ 1860
គណបក្សសាធារណរដ្ឋបបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសបុរាណាធិបតីដំបូងរបស់ខ្លួន។ វា
ស្ថិតិលើមូលដ្ឋាននៃមុខ្នាតមួយនៃគណបក្សនយោបាយដែលប្រឆាំងនឹងទាសភាព។ នៅឆ្នាំ 1863 សេចក្តីប្រកាសរបស់លោកទាសករ "និយាយ"
ឲ្យទាសភាពក្នុងអត្ថបទនៃឆ្នាំ 1863 ស្ថានភាពសាធារណរដ្ឋប
ដែលនៅពេលនោះត្រូវបានគេដឹងដោយគណបក្សសាធារណរដ្ឋប បាន "និយាយ"
ឲ្យទាសភាពក្នុងអត្ថបទនៃឆ្នាំ 1863 ខណៈដែលស្ថានភាពស្មើគ្នាបានឈប់ជាចលនាមួយ
ហើយបានក្លាយជាជំនុំអាជ្ញាធរនៃថ្មីបំផុត។ ចលនាមិនល្អនេះតាមផ្លូវច្បាប់
និងជាផ្លូវការ បានបញ្ចប់នៅខែឧសភា ឆ្នាំ 1863 ហើយនៅក្នុងឆ្នាំនោះ
សម្រាប់ប្រជាជន ពុំយករណ៍អំពីទាសភាព ត្រូវបានបដិសេធ។ អ្នកណាដែលមានតួចៀក
សូមឲ្យអ្នកនោះស្តាប់។

នៅចំណុចនេះ បុរាណាធិបតីមានបុរាណាធិបតីក្នុងការផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពសង្គមមួយអំពី
«ពាក្យសម្រាប់ប្រជាជន» ដូចដែលបានហៅដោយពុំយករណ៍ ដានីយ៉ែល។

ម៉ែនហើយ អ៊ីស្រាអែលទាំងមូលបានរំលងក្រីក្រវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន ដោយបានបំបែកចេញទៅ
ដើម្បីមិនស្តាប់តាមព្រះសូរសៀងរបស់ខ្លួន។ ហេតុនេះហើយ បណ្តាសា
និងសម្រាប់ដែលបានចង់ទុកក្នុងក្រីក្រវិនិច្ឆ័យរបស់ម៉ូសេ ជាអ្នកបម្រើរបស់ព្រះ
បានហូរមកលើយើង ពីព្រោះយើងបានប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើខ្លួនយើង។ ដានីយ៉ែល
9:11

William Miller ដែលត្រូវបានដឹកនាំដោយ Gabriel និងទេវតាផុសសេងៗ
ខណៈដែលគាត់សិក្សាព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះ បានត្រូវដឹកនាំជាមុនទៅកាន់ «បុរាណាធិបតី» នៃ
Leviticus ២៦។ សក្ខីភាពរបស់ Miller គឺថា ក្នុងការសិក្សាព្រះគម្ពីររបស់គាត់
គាត់បានចាប់ផ្តើមពីសង្ខេបនៃ Genesis ហើយដូច្នេះយ៉ាងច្បាស់ គាត់បានមកដល់
Leviticus មុនពេលដែលគាត់បានទៅដល់ព្រះពលពិរោគបីរយឆ្នាំនៃ Daniel ជំពូក ៨ ខ ១៤។
គាត់បានប្រើព្រះគម្ពីរ និងសង្ខេបនៃ concordance របស់ Cruden ប៉ុណ្ណោះ។

សង្ខេបនៃ concordance របស់ Cruden មិនមានសេចក្តីយល់ដឹងទៅកាន់ពាក្យភាសាប្រើ
ឬភាសាក្រិក ដែលបន្ទាប់មកត្រូវបានបកប្រែទៅជាភាសាអង់គ្លេសនៃព្រះគម្ពីរ King
James នោះឡើយ។ Miller បានពិចារណា «បរិបទ» នៃអត្ថបទដែលលោកកំពុងសិក្សា
ដើម្បីជាការណែនាំដល់ការយល់ដឹងរបស់លោកអំពីពាក្យមួយ ឬអត្ថបទមួយនៃព្រះគម្ពីរ។
នៅពេលដែលមកដល់ការយល់ដឹងរបស់លោកអំពី «បុរាណាធិបតី» នោះ
គឺជាស្នូលណាស់ក្នុងការមើលឃើញថា បរិបទសម្រាប់ «បុរាណាធិបតី» នៃជំពូកទីមុកប្រាំមួយ
នៃវិវិធីនេះ គឺជាជំពូកទីមុកប្រាំ។

ជំពូកទីមុខប្រាំ បង្ហាញអំពីការឲ្យយឺតសម្រាក ឆន់យូប៊ីលេ និងក្រឹត្យវិន័យសុភីពិភាពជាទោសករ។ ក្រឹត្យវិន័យនៃក្រុងជំពូកទីមុខប្រាំ ជាផ្នែកមួយនៃ «ក្រឹត្យវិន័យរបស់ម្ចាស់ ជាអ្នកបម្រើរបស់ព្រះ» ដែលបង្កើតព្រះពរ បុរសនិបត្តិគោរពតាម ហើយនាំមកនូវ «បណ្តាសា» បុរសនិបត្តិមិនគោរពតាម។ នៅក្នុងជំពូកទីមុខប្រាំមួយ បណ្តាសានៃ «បុរាណវិទ្យា» សូមើលនឹងពិរោគបុរាណវិទ្យាមុខនៃ ហើយត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ក្នុងបរិបទនៃក្រឹត្យវិន័យអំពីការឲ្យយឺតសម្រាក និងគោលការណ៍សុភីពិភាពជាទោសករ។ នៅក្នុងជំពូកទីមុខប្រាំមួយ ទោសនោះត្រូវបានហៅថា «ដម្កល់នៃសេចក្តីសញ្ញារបស់យើង»។

នោះយើងនឹងប្រព្រឹត្តចំពោះអ្នកកាន់គុណដោយឡែកទៅដល់
ហើយនឹងផ្សព្វផ្សាយទោសអ្នកកាន់គុណទៀតជាបុរាណវិទ្យា
ដោយព្រះអំពើហឺហឺរបស់អ្នកកាន់គុណ។
ហើយយើងនឹងនាំដោយមកលើអ្នកកាន់គុណ
ជាដាវដៃនឹងសងសឹកការបំពានលើសេចក្តីសញ្ញារបស់យើង;
ហើយកាលណាអ្នកកាន់គុណប្រមូលផ្តុំគ្នានៅក្នុងទីក្រុងរបស់អ្នកកាន់គុណ
នោះយើងនឹងចាត់ដំណើរការនូវទោសក្នុងចំណោមអ្នកកាន់គុណ;
ហើយអ្នកកាន់គុណនឹងត្រូវប្រគល់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្មាំងសត្រូវ។ លើវិន័យ
26:24, 25។

នៅក្នុងបរិបទនេះ «កិច្ចសញ្ញា» ដែលព្រះជាម្ចាស់មាន «ដម្កល់នៃ» ចំពោះវា គឺជាកិច្ចសញ្ញាដែលបានយោងដូចមកហើយនៃក្រុងជំពូកទីមុខប្រាំ។ ការផ្សព្វផ្សាយទោសរយៈពេល «បុរាណវិទ្យា» ត្រូវបានហៅថា «ដម្កល់នៃ» «កិច្ចសញ្ញា» របស់ព្រះជាម្ចាស់ ហើយ «បណ្តាសា» ដែលគ្រប់ដណ្តប់គ្នា គឺថា អ៊ីស្រាអែលនឹងត្រូវ «ប្រគល់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃ» សត្រូវ «របស់ពួកគេ» ហើយនៃពេលស្ថិតនៅក្នុងដៃនៃសត្រូវ (ដូចដឹងយ៉ាងណាដែលបានស្ថិតនៅ) អ៊ីស្រាអែលនឹងក្លាយជាទោសកររបស់សត្រូវរបស់ពួកគេ។

នៅពេលដែលម្ចាស់បានកត់ត្រា លើវិន័យ ជំពូក ២៦ អ៊ីស្រាអែលបុរាណវិទ្យាត្រូវបានដោះចេញពីទោសភាពនៃប្រទេសអេហ្សីប ហើយគោលការណ៍នៃទោសភាពដែលកំណត់នៅក្នុងជំពូក ២៥ នឹងនាំមកនូវទាំងព្រះពរ ឬទាំងបណ្តាសា។ អ៊ីស្រាអែលបុរាណវិទ្យាដែលអនុវត្តតាមបទបញ្ញត្តិក្នុងឆន្ទៈយូប៊ីលេឡើយ ហើយនៃទីបំផុត ទាំងនគរខាងជើង និងនគរខាងត្បូងត្រូវបានកម្ចាត់ខ្ចាត់ខ្ចាយអស់សម្រាប់ «បុរាណវិទ្យា» ក្នុងការបំពេញតាមអ្វីដែលដឹងយ៉ាងណាដែលបានហៅថា «បណ្តាសារបស់ម្ចាស់»។

ទំនាក់ទំនងសញ្ញាព្រមព្រៀងរវាងព្រះជាម្ចាស់ និងអ៊ីស្រាអែល ដែលបានចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងភាពជាទោសកររបស់ពួកគេនៅអេហ្សីប បានបញ្ចប់ដោយភាពជាទោសកររបស់ពួកគេចំពោះអាស៊ីរី និងហាប៊ីឡូន «បុរាណវិទ្យា» បុរាណវិទ្យានិងនគរខាងជើង បានបញ្ចប់នៅឆ្នាំ 1798 ហើយ «បុរាណវិទ្យា» បុរាណវិទ្យានិងនគរខាងត្បូង បានបញ្ចប់នៅឆ្នាំ 1844។ ចំណុចចាប់ផ្តើមសម្រាប់រយៈពេលទាំងពីរនៃបុរាណវិទ្យា ត្រូវបានសម្គាល់នៅក្នុងអសោយ ជំពូក ៧ ដោយព្រះបន្ទូលទំនាយមួយអំពីហុកស៊ីបបុរាណវិទ្យា ដែលអសោយបានប្រកាសដល់ស្តេចអាហាស នៃយូដា នៅឆ្នាំ 742 មុន គ.ស.

ដុបិតកុហលរបស់ស៊ីគីកុងដាម៉ាស ហើយកុហលរបស់កុងដាម៉ាសគឺស៊ីន;
ហើយកុងដាម៉ាសរយៈពេលហុកសិបប្រាំឆ្នាំ អប្បេរ្យអ៊ីមនឹងត្រូវបំបាក់
បណ្តាលឲ្យយល់ដឹងជាប្រជាជនមួយទៀត។ ហើយកុហលរបស់អប្បេរ្យអ៊ីមគឺសាម៉ាវី
ហើយកុហលរបស់សាម៉ាវីគឺកូនរបស់រម៉ោលា។ បុរសនិប្រើអុនករណ៍គុនាមិនដើម្បីទេ
នោះបុរសក៏ជាអុនករណ៍គុនានឹងមិនត្រូវបានគាំទ្រឲ្យម្ចាស់ឡើយ។ អសោយ 7:8, 9.

អសោយបានកំណត់សម្គាល់ថា «កុងដាម៉ាស» ហុកសិបប្រាំឆ្នាំ
គិតចាប់ពីពេលដែលពាក្យទំនាយនោះត្រូវបានប្រកាសនៅឆ្នាំ 742 BC
នគរខាងជើងនឹងត្រូវហាក់ប៉ែក។ ដប់ប្រាំបួនឆ្នាំក្រោយមក គឺនៅឆ្នាំ 723 BC
នគរអ៊ីស្រាអែលខាងជើងត្រូវបានស្តុកចេញអាស្រ័យចាប់យកទៅជាឈ្មួញ
ហើយស៊ីបប្រាំមួយឆ្នាំក្រោយមក
ស្តុកចេញហើយត្រូវបានចាប់យកនគរយូដាខាងត្បូងទៅជាឈ្មួញនៅឆ្នាំ 677 BC។ ពាក្យ
ទំនាយអំពីហុកសិបប្រាំឆ្នាំនេះបង្កើតឡើងនូវសញ្ញាសម្គាល់បុរេគុតិសាស្ត្រចំនួនប្រាំមួយ
យ។ សញ្ញាទីមួយគឺឆ្នាំ 742 BC នៅពេលដែលការព្យាករណ៍ត្រូវបានប្រកាស។
ដប់ប្រាំបួនឆ្នាំក្រោយមក នៅឆ្នាំ 723 BC
នគរខាងជើងត្រូវបានពួកអាស្រ័យចាប់យកទៅជាឈ្មួញ។
ស៊ីបប្រាំមួយឆ្នាំក្រោយមក នៅឆ្នាំ 677 BC
នគរខាងត្បូងត្រូវបានពួកហើយត្រូវបានចាប់យកទៅជាឈ្មួញ។ បន្ទាប់មក
រយៈពេលពីរពាន់ប្រាំរយមុនឆ្នាំដំបូង ដែលបានចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ 723 BC
បានបញ្ចប់នៅឆ្នាំ 1798។ រួចមក នៅឆ្នាំ 1844 រយៈពេលពីរពាន់ប្រាំរយមុនឆ្នាំ
ដែលបានចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ 677 BC បានបញ្ចប់។ ចាប់ពីឆ្នាំ 1844
ការព្យាករណ៍នោះបានបន្តទៅមុខដប់ប្រាំបួនឆ្នាំទៀត ដល់ឆ្នាំ 1863
ដើម្បីបិទពេញចន្លោះសម័យនៃទំនាយទាំងមូល ពីព្រោះ នៅពេលដែលអាល់ហ្វា
និងអូមហេតាបានកំណត់រយៈពេលដប់ប្រាំបួនឆ្នាំ ដើម្បីចាប់ផ្តើមរចនាសម័យនៃទំនាយ
នោះក៏ត្រូវបានដប់ប្រាំបួនឆ្នាំដែរ ដើម្បីបិទឆ្នាំនៃដំបូងបញ្ចប់របស់វា។

អ៊ីស្រាអែលបុរាណត្រូវបាននោះចេញពីភាពជាទាសករនៅអេហ្សីប
ហើយដោយសារការមិនស្តាប់បង្គាប់ ទាំងនគរខាងជើង និងនគរខាងត្បូង
ត្រូវបាននាំឲ្យត្រូវទៅក្នុងភាពជាទាសករវិញ។
ពាក្យទំនាយទាំងឡាយបានផ្តល់ផ្នែកពីបុរេគុតិសាស្ត្រទំនាយនៃអ៊ីស្រាអែលពីបុរាណបុរាណ
ទៅកាន់អ៊ីស្រាអែលខាងវិញញាណសម័យទំនើប ហើយកុងដាម៉ាសការផ្សព្វផ្សាយនោះ
ប្រធានបទនៃសញ្ញាសម្គាល់ទំនាយទាំងអស់គឺភាពជាទាសករ។

ទំនាយកុងដាម៉ាស ជំពូក៧ ត្រូវបានអសោយនាំមកថ្កុលស្តុកចេញអាហាសដ៏អាក្រក់ នៅឆ្នាំ
742BC នៅពេលដែលសង្គ្រាមស៊ីលមួយដល់កំពុងតែខិតជិតមកដល់រាងភាគខាងជើង
និងភាគខាងត្បូង កំពុងត្រូវបានសម្គាល់ឲ្យយល់។ អាណាចក្រខាងត្បូងរបស់អាហាស
គឺជាទឹកដីដ៏រុងរឿងតាមព្យញ្ញនៈនៃអ៊ីស្រាអែលបុរាណ។ នៅឆ្នាំ 1798
ទឹកដីដ៏រុងរឿងខាងវិញញាណនៃទំនាយព្រះគម្ពីរ
បានចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងកុងដាម៉ាសនាមជានគរទីប្រាំមួយនៃទំនាយព្រះគម្ពីរ។ នៅពេល
«ប្រាំពីរដង» ទាស់នឹងទឹកដីដ៏រុងរឿងតាមព្យញ្ញនៈ បានបញ្ចប់នៅឆ្នាំ 1844 នោះ
ក៏មានសង្គ្រាមស៊ីលមួយដល់កំពុងតែខិតជិតមកដល់
ដូចកុងដាម៉ាសបុរេគុតិសាស្ត្ររបស់ស្តុកចេញអាហាសដែរ។ គ្រឹះឆ្នាំ 1844
ភាពចលាចលននៃគោលបំណងនយោបាយដែលប៉ែកហាក់ ហើយបង្កើតសម័យនៃភាព
បានសុទ្ធតែស្មើស្ម័គ្រចេញទៅជាពីរបុរសនៃសុសនៈនយោបាយទាំងស្រុង។

ក្នុងន័យនៃទោសភាព គណបក្សសហប្រជាជាតិបត្តិយុត្តិធម៌នៃទោសភាព
ហើយគណបក្សសហប្រជាជាតិប្រឆាំងទោសភាព។ ចាប់ពីឆ្នាំ 1798
រហូតដល់ការចាប់ផ្តើមនៃសង្គ្រាមស៊ីវិលនៅឆ្នាំ 1860
ដំណើរការនៃការអភិវឌ្ឍន៍មានគណបក្សនយោបាយពីរបួសទេ
បានស្ថិតក្នុងចរន្តនៃហើយ។

អហាសតំណាងឲ្យទឹកដីដ៏រុងរឿងតាមន័យអក្សរ
ហើយដូចនេះមានជាតំរូវនៃទឹកដីដ៏រុងរឿងខាងវិញ្ញាណ។
ប្រវត្តិរបស់អហាសជាតំរូវប្រវត្តិព្យាករណ៍
ដែលក្នុងនោះព្រះបន្ទូលទំនាយត្រូវបានប្រកាសនៅឆ្នាំ 742 មុន គ.ស.
ដូចនេះជាតំរូវប្រវត្តិដែលក្នុងនោះព្រះបន្ទូលទំនាយបានបញ្ចប់។ ក្នុងប្រវត្តិដ៏ម
នគរខាងជើង ដែលមានកុលសម្ព័ន្ធដប់ បានបំភ្លឺចេញពីកុលសម្ព័ន្ធពីរផ្សេងទៀត ដ
ោយការតវ៉ាប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលដែលបានបង្កើតឡើងដោយព្រះនៃកុលសម្ព័ន្ធពីរខ
ាងត្បូង។ កុលសម្ព័ន្ធដប់ខាងជើងបានបង្កើតសម្ព័ន្ធមិត្តភាពជាមួយស៊ី
ដែលជាតំរូវនៃសម្ព័ន្ធភាពរវាងសហព័ន្ធខាងត្បូង
និងអំណាចមួយដែលត្រូវបានតំណាងជានិមិត្តរូបដោយស៊ី។

សេចក្តីសង្ខេបខ្លីនេះកំពុងបញ្ជាក់ថា «បុរាណវិទ្យា» ក្នុងលំដាប់ ជំពូក ២៦
គឺជាសេចក្តីសង្ខេបនៃសម្ព័ន្ធមិត្តភាព ដែលកំណត់ទុកទាំងព្រះពរសម្រាប់ការស្តាប់បង្កាប
ឬ «បណ្តាសា» នៃភាពជាទាសករសម្រាប់ការមិនស្តាប់បង្កាប។ នគរខាងជើង
និងនគរខាងត្បូង បានចាប់ផ្តើមគ្នាជាជាតិមួយ
ដែលត្រូវបានរំលោភព្រឹត្តិការណ៍ជាទាសករ ប៉ុន្តែនៅទីបញ្ចប់របស់នីមួយៗ
ពួកគេត្រូវបានប្រគល់ឲ្យប្រើប្រាស់ក្នុងភាពជាទាសករវិញ។

ហាសិបបុរាណវិទ្យានៅចុងបញ្ចប់នៃពាក្យទំនាយទាំងនោះអំពីភាពជាទាសករ បានបញ្ចប់ឡ
ើងដោយអីស្តារអលែខាងវិញ្ញាណស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីដ៏រុងរឿងខាងវិញ្ញាណ
ត្រង់កណ្តាលស្ថាប័ននៃសង្គ្រាមស៊ីវិលមួយរវាងភាគជើងទាំងស្រុងនិងភាគត្បូង។
គួរដឹងនូវក្នុងសង្គ្រាមស៊ីវិលនោះ គឺជានគរមួយដែលបានបង្កើតសហព័ន្ធមួយ
ហើយបានផ្តាច់ខ្លួនចេញពីរដ្ឋាភិបាលដែលព្រះបាទបង្កើតឡើង
ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងនគរដែលប្រឆាំងនោះ។

ចាប់ពីឆ្នាំ 1798 តទៅរហូតដល់សង្គ្រាមស៊ីវិល
ស្ថានភាពនៃទ្វីបគណបក្សសហប្រជាជាតិប្រឆាំងគ្នាដាក់ឲ្យឆ្ងល់កាត់ដំណើរការមួយ
ដែលបានបង្កើតឲ្យមានរណ្តៅនយោបាយប្រឆាំងគ្នាពីរបួសទេ
ដែលតំណាងឲ្យភាគីទាំងពីរនៃប្រព័ន្ធទោសភាព។ ភាគីប្រឆាំងដែលគាំទ្រទោសភាព
ហើយស្រដៀងនឹងការអនុវត្តទោសភាព បានចាញ់ការប្រយុទ្ធជាមួយ។

ចាប់ពីឆ្នាំ 1798 តទៅរហូតដល់សង្គ្រាមស៊ីវិល
ស្ថានភាពនៃប្រវត្តិសាស្ត្រប្រឆាំងគ្នាដាក់ឲ្យឆ្ងល់កាត់ដំណើរការមួយ
ដែលបានបង្កើតឲ្យមានអ្នកប្រឆាំងខាងសាសនាពីរបួសទេ
ដែលតំណាងឲ្យព័រផ្សេងគ្នានៃប្រព័ន្ធទោសភាព។ អ្នកប្រឆាំងដែលគាំទ្រទោសភាព
ដែលបានស្រដៀងនឹងការយល់ដឹងអំពីព្យាករណ៍ស្ថិតិទោសភាព
បានចាញ់សង្គ្រាមនោះ។

នៅឆ្នាំ 1863 ស្ថានីយ៍នៃទូរគមនាគមន៍សាធារណៈដំបូងបំផុតបានបើកជាផ្លូវការក្នុងការបង្កើន
ការអនុវត្តក្នុងសភាព។

នៅឆ្នាំ 1863

ស្ថានីយ៍ប្រៃសណីយ៍ស្រាប់តែបានបើកជាផ្លូវការក្នុងការបង្កើនការពាក់កម្រិតនៃការអនុវត្តក្នុងសភាព។

តាមរយៈការផ្ទេរដីដូចនេះ ពួកគេបានបង្កើនការបង្កើន Miller ដល់ជា អលើយ៉ា
សម្រាប់សម័យរបស់គាត់។ តាមរយៈការផ្ទេរដីដូចនេះដល់ ពួកគេបានបង្កើន
«សម្រាប់សម័យរបស់ម៉ូស» ដល់ជាចម្បងគឺសម្រាប់សម័យរបស់ពួកគេ។ ដូចនេះ ម៉ូស និង អលើយ៉ា
ត្រូវបានបង្កើននៅពេលនោះ ហើយបានត្រឡប់មកវិញនៅថ្ងៃទី 11 ខែកញ្ញា ឆ្នាំ
2001 ប៉ុណ្ណោះ។

អាល់ដា និង អូមហេតា អនុកកាសវិទ្យាស្ថានអូហារ៉ូ

បានកត់ត្រាបាត់បង់ខាងទេសភាពរបស់ទ្រង់ទ្រាយបន្តបន្ទាប់នៃការអនុវត្តក្នុងសភាព។

«ពាក់កម្រិតសម្រាប់សម័យរបស់ម៉ូស» ដល់ទ្រង់ទ្រាយបំផុតបុរាណអង្គុយជា ហ្វូស្ត័រ

អនុកកាសវិទ្យាស្ថានអូហារ៉ូ។ បុរសនិប្រតិបត្តិការក្នុងសភាពនេះជឿទៅ

នោះពិតជាអនុកកាសវិទ្យាស្ថាននឹងមិនបានកាន់កាប់ដីម្តងឡើយ។